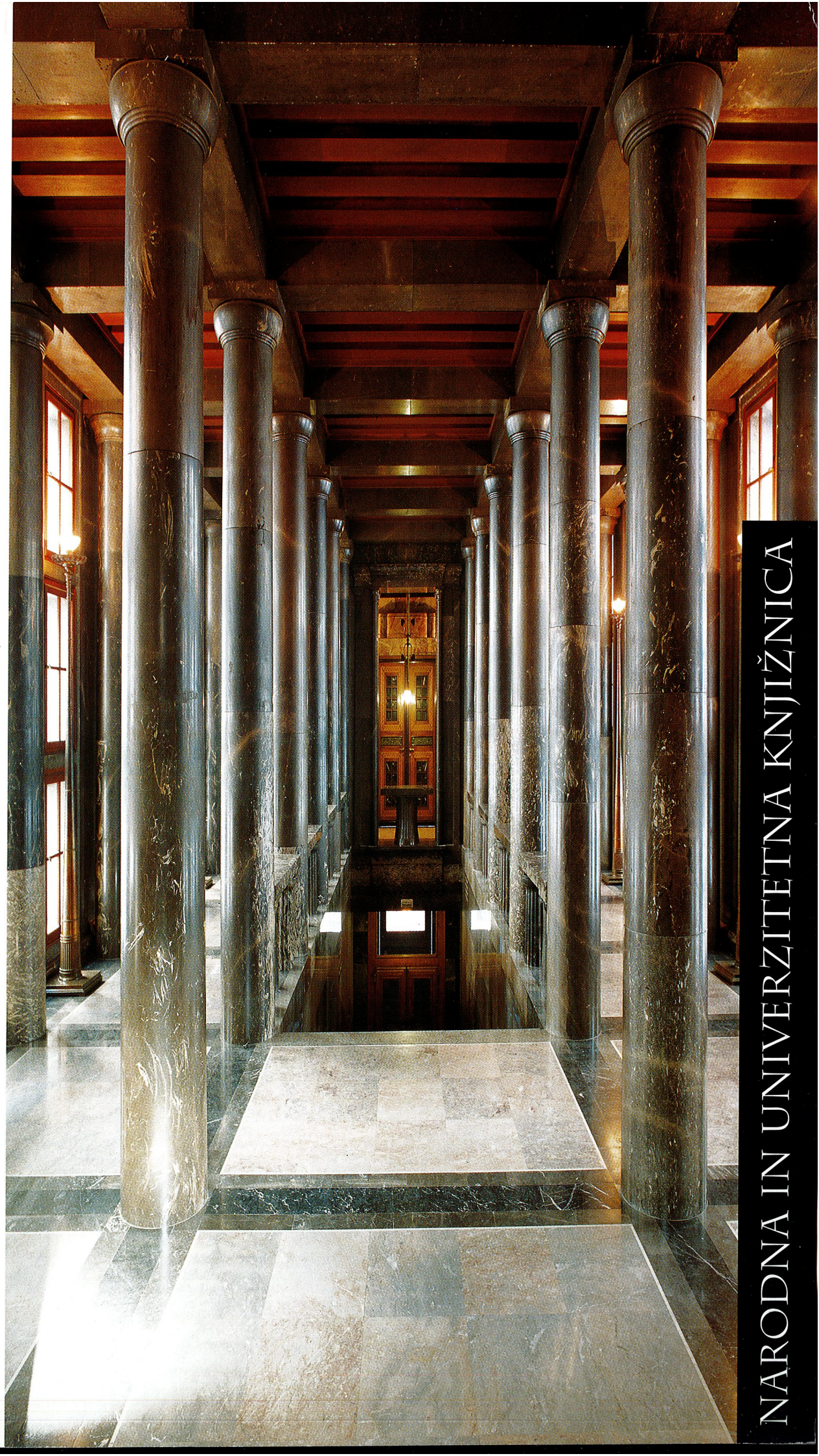


LJUBLJANA

KNJIŽNIČARŠKE NOVICE

4/5



NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

april -maj 2003



Knjižničarske novice 13(2003)4-5
ISSN 0353-9237

Izdala in založila: *Narodna in univerzitetna knjižnica*
Turjaška 1
1000 Ljubljana
telefon (01) 2001 176, 2001 110
<http://www.nuk.uni-lj.si/>

Odgovorna urednica: *Jelka Kastelic*
Uredniški odbor: *dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, dr. Maja Žumer*

Naslovnico oblikoval: *Aleksij Kobal*
Fotografija na naslovnici: *Goran Bertok*
Tisk: Tiskarna Littera picta, d.o.o.

Naklada: 630 izvodov. Letna naročnina; naročila in odpovedi pošiljajte pisno na naslov uredništva. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti: jelka.kastelic@nuk.uni-lj.si.

SPLOŠNE KNJIŽNICE

MOJA NAJLJUBŠA KNJIGA 2003

V akciji Moja najljubša knjiga, ki jo pripravljajo slovenske splošne in šolske knjižnice, mladi bralci izbirajo svojo najljubšo slovensko in najljubšo v slovenščino prevedeno knjigo.

Akcija je podrejena bibliopedagoškim dejavnostim v splošnih in šolskih knjižnicah, med katerimi sta posebej pomembni razstava *moja najljubša knjiga* (pripravljajo jo mladi bralci sami) ter *pogovori o knjigah*. Te in mnoge druge dejavnosti se izvajajo po večini slovenskih knjižnic, od leta 1998 pa mnoge od njih s temi dejavnostmi sodelujejo v skupni akciji Moja najljubša knjiga. Akcijo koordinira Knjižnica Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica iz Ljubljane, podpira jo slovenska sekcija IBBY, njena častna pokroviteljica pa je Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.

Tako kot doslej, bo slavnostna podelitev priznanj Moja najljubša knjiga 2003 avtorju, prevajalcu in založbama, del praznovanja mednarodnega dne knjig za mladino. Letos bo to 8. aprila 2003 ob 11. uri v Pionirski knjižnici v Ljubljani.

In rezultati? 10.386 otrok je izbralo tako:

*za najljubšo mladinsko knjigo
slovenskega avtorja*

Anica, avtorice Dese Muck
Muck, Desa: Anica.

Anica in materinski dan; Anica in grozovitež; Anica in zajček; Anica in športni dan; Anica in Jakob.
Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001, 2002

*in za najljubšo mladinsko knjigo
prevedeno v slovenščino:*

Harry Potter, avtorice Joanne. K. Rowling

Rowling, Joanne. K.: Harry Potter. Kamen modrosti; Dvorana skrivnosti; Jetnik iz Azkabana; Ognjeni kelih. Prev. Jakob Kenda. Ljubljana: Epta, 1999, 2000, 2001

Seznam knjig s priznanjem "Moja najljubša knjiga":

1998

- Bogdan Novak: *Ninina pesnika dva*
- Roald Dahl: *Matilda*

1999

- Desa Muck: *Lažniva suzi*
- Primož Suhodolčan: *Košarkar naj bo!*
- Roald Dahl: *Matilda*

2000

- Primož Suhodolčan: *Košarkar naj bo!*
- Nejka Omahen: *Silvija*
- Roald Dahl: *Matilda*

2001

- Primož Suhodolčan: *Košarkar naj bo!*
- Joanne K. Rowling: *Harry Potter*

2002

- Primož Suhodolčan: *Košarkar naj bo!*
- Joanne K. Rowling: *Harry Potter*

2003

- Desa Muck: *Anica*
- Joanne K. Rowling: *Harry Potter*

Sodelujoči v akciji moja najljubša knjiga 2003

kraj	skupaj otrok	prvi domači	prvi tuji
Nova Gorica	282	Košarkar naj bo	Harry Potter
Lj. Bežigrad	1649	Anica	Harry Potter
Celje	162	Silvija	Harry Potter
Ptuj	1719	Anica	Harry Potter
Radovljica	305	Bratovščina Sinjega galeba	Harry Potter
Logatec	348	Hči lune	Harry Potter
Lj. Moste	1683	Lažniva Suzi	Harry Potter
Idrija	103	Dež	Harry Potter
Ljutomer	822	Silvija	Harry Potter
Ribnica	43	Grivarjevi otroci	Harry Potter
Kamnik	446	Princeska z napako	Harry Potter
Črnomelj	410	Babica v supergah	Harry Potter
Laško	349	Zadnji mega žur	Gospodar prstanov
Lj. Center	657	Anica	Harry Potter
Šentjur	1408	Košarkar naj bo	Harry Potter
	10.386		

naslovov 651
 avtorjev 370
 od tega domačih 114
 tujih 256
 glasov¹ 7.565
 po 1 glas 2.821

Vojko Zadravec
 Knjižnica Otona Župančiča
 enota Pionirska knjižnica

¹ V seznamu so predstavljeni vsi tisti naslovi, ki so dobili vsaj 2 glasova (iz ene ali dveh knjižnic)

ŠTUDIJSKI KROŽEK "POPOTNIŠTVO"

Študijski krožek Popotništvo, ki deluje v okviru naše knjižnice, je prejšnji petek zaključil svoje nekajmesečno delovanje. Od oktobra do aprila smo v okviru krožka organizirali 8 potopisnih večerov, to je predavanj s projekcijo diapozitivov. Naši gostje so bili: zdravnica Vivijana Snoj, ki nas je popeljala po Mehiki, inženirka agronomije Katerina Wohinz, s katero smo se odpravili na pot po severni Indiji in po dolini reke Dragonje, fotograf in publicist Jure Čeh, ki nam je pripovedoval o raftarski odpravi po reki Yukon, študenta Ana Kranjc in Matjaž Corel, ki sta nam predstavila Kitajsko, študenta Staša Skočir in Aljoša Golubič, ki sta nam razkazala daljne, rajske otoke - Sejše in sociolog Marko Ogris, s katerim smo popotovali po srednji Aziji. Vmes pa je vskočil še gospod Peter Mejak in nas popeljal na sprehod po svojih cvetličnih gredicah na Markovcu - v maju bo imel dneve odprtih vrat in vas vse prijazno vabi na ogled svojega vrta!

Ob tej priliki bi se rada zahvalila vsem sodelavcem v Kulturnem centru, ki so nam prijazno odstopili svoj klubski prostor v Kulturnem domu - v začetku smo se namreč stiskali v našem arhivu oziroma v pravljicih sobi, ki pa je bila za številne obiskovalce kar pretesna, saj se je skoraj vsake prireditve udeležilo čez 30 obiskovalcev, popotovanje po Kitajski pa si je ogledalo več kot 70 gostov.

Krožek smo uspeli speljati kljub skromnim finančnim sredstvom, zato se še posebej iz srca zahvaljujemo vsem tistim predavateljem, ki so bili pripravljeni za zelo skromen honorar ali celo zastonj podeliti z nami svoj čas in svoje bogate popotne izkušnje in znanje, ki so si ga pridobili na dolgih potovanjih. Razširili ste nam obzorja in

nam odkrili veliko novega ter nas s tem obogatili!

Zahvaljujemo se tudi vsem zvestim obiskovalcem, ki so redno ali občasno prihajali ne samo iz izolske, pač pa tudi iz piranske in koprsk občine. Na teh večerih se je sklenilo marsikatero prijateljstvo.

Člani krožka pa smo se odpravili tudi na potepanje: šli smo na Slavniki, si ogledali vojni muzej v Lokvi, bili smo na Kojniku, v dolini Dragonje, v Momjanu in Maručičih in na starodavni romarski poti - v Strunjanu!

Vse vas, dragi bralci, tudi vabimo, da v knjižnici prelistate priporočilni seznam literature, ki smo ga pripravili skupaj z razstavo knjig za vsako predavanje posebej, si izberete katero izmed zelo zanimivih potopisnih knjig in nadaljujete potovanja s pomočjo črnih črk na belih straneh - in z domišljijo!

Upamo, da bomo lahko v prihodnjem šolskem letu z delom krožka nadaljevali, saj je zanimanje za potopisne večere veliko.

Do oktobra, ko naj bi se spet srečali, pa vam želimo vse dobro! In veliko popotovanj - po bližnji in daljni okolici!

Špela Pahor
mentorica krožka

PREDSTAVLJAMO VAM

INFORMACIJSKO IZOBRAŽEVANJE STAREJŠIH UPORABNIKOV KNJIŽNICE

Informacijsko izobraževanje starejših uporabnikov se je v Knjižnici Bežigrad pričelo v mednarodnem letu starejših, leta 1999, na naši nekdanji lokaciji - v čitalnici na Vodovodni 3. V dopoldanskem času "uradno" ni bila odprta, ker je bila hkrati tudi delovni prostor zaposlenih v knjižnici. Kljub temu smo se odločili, da ta čas izkoristimo - glede na želje in potrebe starejših uporabnikov knjižnice - za seznanjanje z novimi možnostmi, ki jih ponujata računalniška in komunikacijska tehnologija. T.i. *tečajji interneta* so obsegali tehnične osnove dela z računalnikom in predstavitev iskanja informacij ter komuniciranja v digitalnem okolju. Razstavo ob mednarodnem letu starejših in posebne dejavnosti v knjižnici je organizirala višja bibliotekarka Tatjana Martinčič.

Zaradi selitve osrednje Knjižnice Bežigrad in privajanja na nove prostore smo za krajši čas prekinili z novo dejavnostjo ter jo obogateno obnovili oktobra leta 2002 v študijski čitalnici na Einspielerjevi 1. Projekt informacijskega izobraževanja starejših sta podprla Ministrstvo za informacijsko družbo in Mestna občina Ljubljana.

V knjižnici smo oblikovali projektno skupino, ki je pripravila *publikacijo Informacijsko okno Knjižnice Bežigrad. 1: Uporabniki – knjižnica – računalniki*, v kateri so predstavljena osnovna področja, pomembna za uporabnika, ki se prvič srečuje z informacijsko in komunikacijsko tehnologijo. Bralec se

seznanil z osnovami internetnega okolja, z elektronsko pošto ter z informacijskimi možnostmi, ki so vezane na knjižničarsko okolje, kot so baze podatkov in elektronski viri v knjižnici. Priročnik zaključujemo z iskanjem gradiva v javno dostopnem računalniškem katalogu COBISS/OPAC ter povezavo med informacijo v katalogu in postavitvijo knjižničnega gradiva na knjižni polici. Ureditev gradiva v splošni knjižnici sledi strokovnim načelom, ki jih moramo približati uporabnikom z informiranjem in izobraževanjem. Tudi ta dejavnost je pomembna za uveljavitev načela prostega dostopa uporabnikov do knjižničnega gradiva. Naš cilj je osveščen uporabnik, ki bo samostojno, svobodno in uspešno izbral med naslovi v knjižnični zbirki in med informacijskimi viri v medmrežju.

Vsebina informacijskega izobraževanja starejših se prilagaja potrebam in predznanju posameznega udeleženca, izhaja pa iz pripravljenega gradiva, ki je predstavljeno v Informacijskem oknu Knjižnice Bežigrad.

V letu 2002 (od 23.10. do 31.12.) se je *informacijskega izobraževanja* udeležilo 38 članov knjižnice, termini v letu 2003 so zasedeni že do junija.

Povratne informacije udeležencev, ki so izpolnili anonimno anketo, kažejo, da:

- 42% udeležencev še ni uporabljalo računalnika, 58% jih že pozna osnovne računalniške programe, nihče od tečajnikov še ni uporabljal računalnika za dostop do interneta;
- jih najbolj zanima internet (36%), sledijo baze podatkov (25%), elektronska pošta (15%), računalniški katalog (13%) in elektronski viri (11%);
- je zahtevnost primerna za veliko večino (95%), le za 5% udeležencev je bila vsebina prezahtevna;
- za večino je termin ustrezen (90%), med predlogi je bil

- popoldanski termin, nekaj pa se jih ni opredelilo;
- starostna struktura kaže, da je interes v vseh ciljnih starostnih skupinah: od 40 - 50 let (32%), od 50 - 60 let (21%), od 60 - 70 let (21%), nad 70 let (26%),
 - uravnoteženost tečajnikov in tečajnic po spolu je kar velika, le malo več je žensk (58%) kot moških (42%);
 - med pripombami in predlogi za nadaljnje delo so bile najpogostejše želje, da bi imeli še več dodatnih ur za začetnike, da je individualno delo ali delo v skupini z dvema tečajnikoma optimalno.

Informacijsko izobraževanje (starejših) odraslih je v splošnih knjižnicah potrebno, o čemer pričajo tako interes uporabnikov kot tudi mednarodne smernice, ki nas vzpodbujajo k nadaljnjemu razvijanju storitev na področju *neformalnega izobraževanja*, ki ima pomembno vlogo v *družbi znanja*.

Marija Kobal
Knjižnica Bežigrad

MEDNARODNA SREČANJA

PULMAN

konferenca v Oeirasu,
Portugalska, 13. in 14. marca
2003

<http://www.pulmanweb.org>

PULMAN, dveletni projekt 5. okvirnega programa Evropske komisije, se maja letos zaključuje. Snovalci in voditelji projekta, urad Evropske komisije in vsi sodelujoči smo enotnega mnenja – projekt je dosegel in presegel postavljene cilje. Z aktivno vključenostjo nacionalnih koordinatorjev v 36 državah, je posredno dosegel 170.000 praktikov in politikov in 190 milijonov uporabnikov knjižnic.

PULMAN smernice so doživele dve izdaji in bile prevedene v 22 evropskih jezikov. Vključujejo 650 spletnih povezav na različne dokumente in primere dobre prakse. Ste jih že prebrali? Najlaže so dostopni preko spletne strani ZBDS ali slovenskih splošnih knjižnic (<http://www.siki.lj-oz.sik.si>).

Na spletni strani PULMANweb so poročila o stanju na področju knjižničarstva v 38 državah, 22 jih je združenih z NAPLE poročili. Na isti strani je dostopnih 237 možnosti izobraževanja na daljavo. Nacionalne delavnice so bile organizirane v 36 državah, udeležilo se jih je 2500 knjižničarjev, arhivistov, muzealcev in predstavnikov politike. 70 knjižničarjev se je udeležilo enotedenskih izobraževanj, 40 jih je vključenih v program mentorstva.

Projekt se je zaključil s konferenco v Oeirasu. Med 170 udeleženci so bili

nacionalni koordinatorji, člani PULMAN teama, 52 visokih političnih osebnosti, tudi 4 ministri za kulturo, predstavniki Evropske komisije in različnih strokovnih organizacij iz 40 evropskih in neevropskih držav.

Program konference je bil razdeljen na tri sklope: referate, delavnice s predstavitvami 12 primerov različnih servisov in tako imenovani VIP program, na katerem so najvišji predstavniki politike sprejeli temeljni dokument projekta, imenovan Oeiraški manifesto.

Slovenska delegacija je bila številčna in ugledna: ministrica za kulturo Andreja Rihter, šefinja kabineta Saša Ogrizek, svetovalka vlade Jelka Gazvoda, iz Knjižnice Otona Župančiča pa Marijan Špoljar, ki je na delavnicah predstavil Borzo znanja in Breda Karun.

Prihodnost

Vsi smo se strinjali, da je vseevropsko gibanje, ki ga je vzpostavil PULMAN, treba ohraniti in razvijati naprej. Razpis EC v 6. okvirnem programu, na katerega se lahko prijavimo, bo objavljen šele leta 2004. V vmesnem času bomo, že aprila letos, prijaviili manjši, tako imenovani premostitveni, projekt – da ohranimo mrežo in minimalno vzdržujemo spletno stran, poročila držav in smernice.

Bo pa v vseh prihodnjih projektih nujno potrebno povezovati delo knjižnic, muzejev, arhivov, raziskovalnih in profitnih ustanov ter političnih dejavnikov. To pa je izziv, ki za mnogo držav, tudi Slovenijo, predstavlja nekaj popolnoma novega.

Breda Karun
Knjižnica Otona Župančiča

UNESCO-VA LISTINA O VAROVANJU DIGITALNE DEDIŠČINE

V Budimpešti je od 17. do 18. marca 2003 na povabilo Madžarske nacionalne komisije za UNESCO potekal sestanek ekspertne skupine srednjeevropskih držav, z namenom da bi oblikovali skupna stališča do predloga Listine o varovanju digitalne dediščine, ki bo predlagana v sprejem na 32. generalni konferenci UNESCO-a (jeseni 2003). Sestanek je organiziral Generalni sekretar Madžarske nacionalne komisije za UNESCO, Peter Gresiczki, udeležili pa smo se ga predstavniki Madžarske, Slovaške, Češke Republike, Avstrije, Poljske in Slovenije.

UNESCO-va iniciativa je odgovor na dejstvo, da je v svetu vedno več informacij ustvarjenih le v digitalni obliki. Institucije, ki so do sedaj zbirale in ohranjale kulturno dediščino, se težko odločajo, katero digitalno gradivo in na kakšen način naj bi ga ohranjali za prihodnje generacije. Pri tem je njihovo delovanje omejeno z obstoječimi, že zastarelimi zakonskimi predpisi, ki ne upoštevajo obstoja elektronskih virov. Mnoge institucije, vsaka s svojo metodologijo, so že naredile prve korake pri varovanju digitalne dediščine in se same soočajo z mnogimi težavami, ki jim povzroča okolje, v katerem delujejo.

V UNESCO-u se zavedajo večplastnega problema, ki ga povzroča hitri razvoj informacijske tehnologije in širjenje elektronskih virov. Naj naštejemo le nekaj vidikov:

- spremembe pri osnovnih konceptih distribucije informacij: publiciranje, ugotavljanje avtorstva in trženje publikacij;
- potreba po spremembi tistih zakonov, ki uravnavajo dolžnosti in odgovornosti pri varovanju kulturne dediščine tako, da bo

- digitalna dediščina enakopravno obravnavana kot klasični mediji;
- potreba po iskanju rešitev za zaščito intelektualne lastnine in avtorskih pravic v elektronskem okolju;
- uporaba standardov in metodologij, ki bi omogočale optimalno ohranjanje digitalne dediščine in lažjo izmenjavo informacij;
- razvoj metodologij, ki bi bile dostopne tudi manj razvitim narodom;
- potreba po interdisciplinarnem sodelovanju med organizacijami iz javnega in zasebnega sektorja.

Na podlagi vseh navedenih problemov, so se na UNESCO-u odločili za strategijo promocije digitalne prezervacije. Ta naj bi zajemala naslednje dejavnosti:

- a) posvetovanje s predstavniki vlad, načrtovalci nacionalnih politik, ustvarjalci informacij, institucijami, ki se ukvarjajo z ohranjanjem dediščine, softversko industrijo in z organizacijami, ki so zadolžene za standardizacijo, ter njihovo spodbujanje, da ob ustvarjanju nacionalnih politik digitalni dediščini posvečajo največjo prednost;
- b) širjenje tehničnih smernic za varovanje digitalne dediščine;
- c) izvajanje pilotskih projektov na področju varovanja digitalne dediščine;
- d) priprava Listine o varovanju digitalne dediščine, ki naj bi jo sprejeli na 33. zasedanju Generalne konference UNESCO-a, jeseni 2003.

Gospod Abdelaziz Abid, vodja projektne skupine za varovanje digitalne dediščine na Oddelku za informacijsko družbo pri UNESCO-u, je bil do sedaj zelo aktiven pri uresničevanju UNESCO-vega

strateškega načrta pri promociji digitalne dediščine. Sodeloval je na pomembnejših političnih in strokovnih srečanjih ter obveščal javnost o izvajanju UNESCO-ve strategije varovanja digitalne dediščine. Obenem si je prizadeval za pridobivanje sredstev za razvoj pomembnih projektov na tem področju. Nazadnje je organiziral pripravo smernic: *Guidelines for the Preservation of Digital Heritage*, ki temeljijo na delu Colina Webba, direktorja Oddelka za prezervacijo v Nacionalni knjižnici v Avstraliji. Te smernice so zelo natančne po zgledu na že vpeljano metodologijo za selektivno zbiranje elektronskih publikacij v avstralski nacionalki in bi bile v veliko pomoč vsem tistim, ki bi želeli sodelovati pri ohranjanju digitalne kulturne dediščine. Takoj ko bodo omenjene smernice objavljene, jih bomo skušali ponuditi javnosti preko NUK-ovega strežnika.

V nadaljevanju še nekaj besed o Listini o varovanju digitalne dediščine. Čeprav listine niso zakonsko obvezujoči dokumenti, veljajo kot priporočilo pri načrtovanju nacionalnih politik. Če jo bodo sprejeli na rednem zasedanju Generalne konference, se bodo članice UNESCO-a moralno obvezale, da jo bodo upoštevale pri izdelavi svojih nacionalnih politik na področju varovanja kulturne dediščine. Zato je tudi za nas tako pomembna. Sledi kratek povzetek omenjene listine.

Listina o varovanju digitalne dediščine je sestavljena iz 11. členov in 4 sklopov, in sicer:

I. DIGITALNA DEDIŠČINA KOT DEL SPLOŠNE DEDIŠČINE

1. člen: Digitalna dediščina opredeljuje digitalno dediščino. Pri tem se ne omejuje na gradivo, ki je ustvarjeno le v digitalni obliki, ampak tudi na tisto, ki je bilo zaradi varovanja ali drugih potreb

digitalizirano. Sem sodijo besedila, baze podatkov, avdio, filmsko in slikovno gradivo, računalniška grafika in programi, ne glede na jezik, narod ali znanstveno področje.

2. člen: Dostop do digitalne dediščine - glavni razlog za prezervacijo je dolgoročno ohranjanje njegove dostopnosti. Poudarek v tem členu je predvsem na varovanju tistega gradiva, ki je namenjeno širši javnosti oz. je javno dostopno. Neobjavljeno oz. osebno gradivo naj bi bilo zaščiteno in nedostopno javnosti. UNESCO se zavzema za ravnovesje med legitimnimi pravicami avtorjev in imetnikov avtorskih pravic ter pravice javnosti za dostop do informacij.

II. PREPREČEVANJE IZGUBE DEDIŠČINE

3. člen: Tveganje izgube zaradi hitrega razvoja informacijske tehnologije, ki je presenetil mnoge institucije in preprečil pravočasni razvoj strategij za prezervacijo; kratkotrajnosti nosilcev; negotovosti glede virov, odgovornosti in metod varovanja ter pomanjkanja ustrezne zakonodaje.

4. člen: Potreba po delovanju - če ne bomo nemudoma ukrepali, bo digitalna dediščina hitro in nepovratno izgubljena. O tem je zelo pomembno ozaveščati javnost in ustvarjalce politik. Države članice bi imele korist, če bi spodbudile izvajanje zakonskih, ekonomskih in tehničnih postopkov za ohranjanje digitalne dediščine.

III. ZAHTEVANA MERILA

5. člen: Razvoj strategij in politik na podlagi določenih prioritet in s pomočjo tesnega sodelovanja med imetniki avtorskih in sorodnih pravic ter relevantnimi institucijami pri določanju splošnih standardov in delitvi sredstev.

6. člen: Opredelitev dediščine, ki naj bi se ohranjala - v tem členu Listina prepušča posameznim narodom razvoj lastnih kriterijev izbire digitalne dediščine.

7. člen: Zaščita digitalne dediščine - dežele članice UNESCO-a potrebujejo ustrezne okvire, da bi zagotovile zaščito digitalne dediščine. Nacionalne politike za prezervacijo, zakonodaja o obveznem ali prostovoljnem izvodu idr. bi morale vključevati tudi digitalno dediščino. Avtorska zakonodaja naj bi dovoljevala depozitnim institucijam izvajanje postopkov, ki jih zahteva lastna strategija za dolgoročno ohranjanje. Pravica do dolgoročnega dostopa do tega gradiva naj ne bi prizadela komercialnih interesov imetnikov avtorskih in sorodnih pravic. Upoštevati je treba tudi etične in zakonske okvire verodostojnosti, da bi preprečili kršitve avtorskih pravic.

8. člen: Promocija kulturne raznolikosti - digitalna dediščina ne sme biti omejena časovno, zemljepisno, kulturno ali z obliko in mora biti potencialno dostopna vsakemu človeku.

IV. ODGOVORNOSTI

9. člen: Vloge in odgovornosti - vsaka dežela članica UNESCO-a naj bi določila eno ali več agencij, ki bi usklajevale odgovornost pri varovanju digitalne dediščine. Te organizacije naj bi imele ekspertizo, izkušnje, kadre in ustrezno infrastrukturo. Članice naj bi delovale v smislu:

- (a) pospeševanja sodelovanja nacionalnih knjižnic, arhivov, muzejev in drugih organizacij na področju javne dediščine z ustvarjalci, založniki, proizvajalci in distributerji digitalnega gradiva in z drugimi partnerji iz privatnega sektorja s ciljem dolgoročnega

- vzdrževanja dostopnosti do digitalne dediščine;
- (b) razvoja izobraževanja in raziskav ter izmenjave izkušenj in znanj med omenjenimi institucijami;
 - (c) spodbujanja univerze in drugih raziskovalnih organizacij za varovanje raziskovalnih podatkov.

10. člen: Partnerstva in sodelovanje - varovanje digitalne dediščine zahteva stalno prizadevanje vlad, ustvarjalcev, založnikov, relevantnih industrij in institucij, ki skrbijo za dediščino. Zaradi velikega prepada med različnimi regijami, je nujno potrebno razviti mednarodno sodelovanje in solidarnost, da bi tudi manj razvitim deželam omogočili varovanje njihove digitalne dediščine.

11. člen: Vloga UNESCO pri varovanju digitalne dediščine:

- (a) skrbi za izvajanje določb iz te listine in za njihovo promocijo ter implementacijo v okviru sistema Združenih narodov in v okviru mednarodnih medvladnih in nevladnih organizacij, ki se ukvarjajo z varovanjem digitalne dediščine;
- (b) predstavlja referenčno točko in forum, kjer naj bi dežele članice, mednarodne in nevladne organizacije, civilna družba in zasebni sektor sodelovali pri razvoju ciljev, politik in projektov na področju varovanja digitalne dediščine;
- (c) usklajuje globalne, regionalne in nacionalne iniciative pri varovanju digitalne dediščine;
- (d) spodbuja sodelovanje, ozavešča in razvija etične, zakonske in tehnične smernice;
- (e) na podlagi dosedanjih izkušenj pri implementaciji listine in smernic, naj bi UNESCO pripravili mednarodna priporočila za promocijo in varovanje digitalne dediščine.

Najnovejša različica originalnega besedila ni javno dostopna na medmrežju. Več podatkov o ozadju nastanka listine pa dobite v prispevku, ki ga je gospod Abdelazis Abid predstavil na konferenci IFLA-e v Glasgowu, leta 2002 (UNESCO and the World Summit on the Information Society. URL: <http://www.ifla.org/IV/ifla68/papers/150-85be.pdf> - pregledano 7. 5. 2003).

mag. Alenka Kavčič-Čolić
vodja Bibliotekarskega raziskovalnega
in razvojnega centra, NUK

BORZA DELA

DELO IŠČE

Iščem delo v knjižnici na širšem območju Ljubljane. Sem gimnazijski maturant s strokovnim izpitom za knjižničarja in desetletnimi izkušnjami v šolski in univerzitetni knjižnici. Obvladam delo z računalnikom, rad delam z ljudmi. Dosegljiv sem na telefonski številki 041/787-091.

PRILOGE

1. V *prvi prilogi* objavljamo razpis ZBDS za podelitev **Čopovih diplom in Čopovih priznanj za leto 2003**.
2. V *drugi prilogi* objavljamo **Oeiraški manifest**, ki so ga sprejeli na konferenci PULMAN v Oeirasu na Portugalskem.
3. V *tretji prilogi* objavljamo **okvirni program, prijavnico za sodelovanje in prijavnico za hotel za posvetovanje splošnih knjižnic**. Tema letošnjega posvetovanja, ki bo 29. in 30. septembra v Kranjski gori je »**Sodelovanje in partnerstvo – lokalno, globalno**«.

Zveza bibliotekarskih društev Slovenije
Komisija za Čopove diplome in Čopova priznanja
NUK, Turjaška 1
1000 Ljubljana

RAZPIS ZA PODELITEV ČOPOVIH DIPLOM IN ČOPOVIH PRIZNANJ 2003

Pri izboru kandidatov se ravnamo po Pravilniku o podeljevanju Čopovih diplom in Čopovih priznanj.

Za izjemne uspehe na bibliotekarskem področju, ki so širšega kulturnega in družbenega pomena ter prispevajo k napredku bibliotekarske teorije in prakse, in za prizadevno društveno delo podeljujemo Čopovo diplomu kot posebno strokovno in društveno priznanje.

Za uspešno temeljno strokovno delo na področju knjižničarstva, ki ga je opravil posameznik in je opazno prispevalo k ugledu in razvoju posamezne knjižnice ali stroke v celoti, podeljujemo Čopovo priznanje.

Čopova diploma se podeljuje posameznikom, knjižnicam, društvom ali drugim asociacijam, priznanje pa samo posameznikom.

Diplomo, priznanje ali oboje lahko prejemnik dobi le enkrat, knjižnica ali društvo pa tudi večkrat.

Kandidati za **Čopovo diplomu** morajo izpolnjevati vsaj enega od naslednjih pogojev ali kombinacijo vseh treh:

- aktivno delovanje v bibliotekarskih strokovnih organizacijah (npr. na posvetovanjih, v komisijah, sekcijah ipd.),
- uspešno strokovno delo (npr. publiciranje strokovnih člankov, predavanja, izobraževanje pripravnikov in sodelavcev, uvajanje strokovnih novosti v delo ipd.),
- uspešno organizacijsko delo (npr. ustanavljanje novih knjižnic ali delovnih enot, vodenje, razvoj in afirmacija knjižnice in knjižnične mreže, povezovanje v državnem in mednarodnem merilu ipd.).

Kandidati za **Čopovo priznanje** morajo izpolnjevati vsaj enega od naslednjih pogojev ali kombinacijo obeh:

- uspešno večletno temeljno strokovno delo na nekem delovnem področju ali v okviru celotne knjižnice, če gre za manjše knjižnice (npr. vzorno delo z uporabniki ali z gradivom, natančno strokovno delo pri obdelavi gradiva in informiranju o njem, stalno strokovno izpopolnjevanje in uvajanje novosti v delovni proces ipd.),
- dobro sodelovanje s sodelavci in širšim socialnim in družbenim okoljem (npr. pomoč mlajšim sodelavcem, vključevanje knjižnice v okolje z informacijskimi in kulturnimi akcijami, skrb za posebne potrebe uporabnikov ipd.).

Dobitnike Čopove diplome ali priznanja lahko predlagajo posamezni člani društev, bibliotekarska društva in knjižnice .

Predlog za podelitev Čopove diplome ali priznanja mora vsebovati:

- ime in naslov predlagatelja,
- ime in naslov predlaganega kandidata,
- obrazložitev, iz katere je razvidno, zakaj predlagajo kandidata in v kolikšni meri ustreza razpisnim pogojem,
- datum, ko je predlagatelj sklenil, da predlaga kandidata,
- podpis in žig predlagatelja (pri pravnih osebah).

Predloge z vso potrebno dokumentacijo pošljite do **8. septembra 2003** na naslov:

*Zveza bibliotekarskih društev Slovenije
Komisija za Čopove diplome in Čopova priznanja
NUK, Turjaška 1
1000 Ljubljana*

Komisija za Čopove diplome in Čopova priznanja
Predsednik:

Dr. Jože Urbanija

OEIRAŠKI MANIFEST

Na konferenci PULMAN, 13. in 14. marca 2003 v Oeirasu na Portugalskem, so vladni predstavniki, visoki politiki in strokovni svetovalci iz 36 evropskih držav¹ soglasno sprejeli naslednje razvojne prioritete.

Na nacionalnem in lokalnem nivoju je potrebno zadostno financiranje in podpora:

- vzpodbujanju vloge splošnih knjižnic, sodelovanju z arhivi in muzeji kot vitalnimi elementi pri doseganju ciljev akcijskega načrta e-Evropa² in usmerjanju njihovega razvoja v smeri centrov dostopa do digitalnih virov.
- uresničevanju potreb vseh subjektov informacijske družbe in vzpodbujanju sprejemanja usmeritev in praks, ki jih promovira PULMAN-ova mreža³.

Za doseg teh ciljev je potrebno:

- nuditi inovativne in kvalitetne servise in izkoriščati informacijsko tehnologijo, ki omogoča uporabnikom v spreminjajočem se svetu doseganje lastnih ciljev in prispevanje k povezanemu in uspešnemu evropskemu gospodarstvu, ki temelji na znanju.
- iskati merljivo izboljšanje uporabe servisov splošnih knjižnic, posebno za tiste državljane, ki so v nevarnosti pred družbeno ali digitalno izolacijo in pri tem graditi na obstoječi bazi preko 150 milijonov⁴ registriranih članov splošnih knjižnic v 36 deželah PULMAN-ove mreže.

Udeleženci konference PULMAN soglašajo, da bo enotna podpora servisom splošnih knjižnic, arhivov in muzejev na lokalnem, nacionalnem in evropskem nivoju prinesla državljanom bistvene pridobitve predvsem na štirih posebnih področjih.

¹ PULMAN-ova mreža vključuje države, članice Evropske skupnosti, kandidatke za članstvo in sosednje države: Albanija, Avstrija, Belorusija, Belgija, Bosna in Hercegovina, Bolgarija, Hrvaška, Češka republika, Danska, Estonija, Finska, Francija, Nemčija, Grčija, Madžarska, Irska, Italija, Latvija, Litva, Luxemburg, Makedonija, Moldavija, Nizozemska, Norveška, Poljska, Portugalska, Romunija, Rusija, Slovaška, Slovenija, Španija, Švedska, Turčija, Ukrajina, Velika Britanija, Srbija in Črna gora.

² http://europa.eu.int/information_society/eeurope/index_en.htm

³ <http://www.pulmanweb.org/DGMs/DGMS.htm>

⁴ <http://www.libecon.org>

Splošne knjižnice v sodelovanju z arhivi in muzeji naj bi:

Demokracija in državnost

- Vzgajale civilno, demokratično družbo z zadovoljevanjem potreb celotne skupnosti, zagotavljale prosti dostop do vseh kultur in znanj in se borile proti izolaciji s tem, da bi nudile ljudem atraktivna in prijetna okolja. Posebna pozornost mora biti posvečena potrebam posebnih skupin kot so hendikepirani, mladostniki, starejši ter nezaposleni in tisti iz odmaknjenih območij.
- Podpirale nastajajoče servise e-uprave, e-zdravstva, e-trgovine in e-izobraževanja z zagotavljanjem nemotenega, učinkovitega in uporabnikom prijaznega dostopa in pomoči pri učenju uporabe elektronskih virov.

Vseživljenjsko učenje

- Se osredotočile na potrebe otrok in vseh tistih, ki zanje skrbijo z zagotavljanjem zabavnega, varnega in vzpodbujajočega okolja za šolsko delo in prosti čas, vključujoč igre in nove tehnologije ter v sodelovanju s šolami in drugimi izobraževalnimi ustanovami.
- Razvijale svojo vlogo centrov za deinstitucionalizirano in neformalno učenje s ponudbo vsebin, pomočjo pri učenju in podporo uporabnikom vseh starosti ter pri tem uporabljale vse prednosti potencialov e-učenja.
- Prispevale k razvoju funkcionalno pismene informacijske družbe z nadaljevanjem promoviranja branja z uporabo vseh sredstev, vključno s svetovnim spletom.

Gospodarski in družbeni razvoj

- Pomagale premagovati digitalno nepismenost in neenakost, gradile na že dokazanem uspehu v Evropi široko uporabljanih e-točk ter zagotavljale dostop in učenje vsem tistim skupinam, ki so v nevarnosti, da bodo izločene, pri tem pa uporabljale tudi nove načine prenosov kot je digitalna TV, če je ta lokalno že dostopna.
- Sodelovale z lokalnim podjetništvom in drugimi ponudniki servisov za podporo na znanju temelječega gospodarstva v Evropi in zagotavljale kvalitetne informacijske servise.

Kulturna raznolikost

- Spodbujale občutek za lokalno skupnost, družinsko in krajevno zgodovino v svetu, ki se vedno bolj globalizira, pomagale ustvarjati, omogočati dostop in za bodoče generacije hraniti digitalne in analogne vsebine splošnih knjižnic, muzejev in arhivov.
- Podpirale etnično, kulturno, jezikovno in religiozno raznolikost, kulturno identiteto in družbeno integracijo z vključevanjem lokalnih prebivalcev in skupin v ustvarjanje "zgodovinskega spomina" v digitalnih virih, ki so lahko dostopni vsem.

Reference:

- Museums, Intangible Heritage and Globalisation. Shanghai Charter, ICOM (2002)
- IFLA Glasgow Declaration on Libraries, Information Services and Intellectual Freedom (2002)
- IFLA Internet Manifesto (2002)
- NAPLE Statement on European Public Libraries in Development (2002)
- EBLIDA statement on the role of libraries in lifelong learning (2001)
- Lund Principles: e-Europe, creating cooperation for digitisation, DG Information Society (2001)
- Council of Europe/EBLIDA Guidelines on Library Legislation and Policy in Europe (2000)
- Council of Europe Recommendation on a European policy on access to archives (2000)
- Copenhagen Declaration (1999)
- Leuven Communiqué (1998)
- Report on the Role of Libraries in the Modern World of the Committee on Culture, Youth, Education and the Media of the European Parliament (1998)
- Museums and Cultural Diversity: Policy Statement, ICOM (1997)
- IFLA/UNESCO Public Library Manifesto (1994)

AKCIJSKI NAČRT

Udeleženci konference PULMAN apelirajo na vladne predstavnike, politike in strokovne svetovalce, da v primernih časovnih okvirih na nacionalnem in lokalnem nivoju:

1. Osnujejo **strategije**, ki uporabljajo in razvijajo kapacitete in infrastrukturo obsežne evropske mreže splošnih knjižnic, arhivov in muzejev za razvoj lastnega družbenega, kulturnega in ekonomskega potenciala.
2. Identificirajo nacionalne in lokalne prioritete **financiranja** za podporo ključnih aktivnosti kot je zagotavljanje dostopa do elektronskih virov in interneta, digitalizacije, uvajanje novih servisov, zagotavljanje ustrezne tehnične infrastrukture, ki naj vključuje sodobne komunikacijske kanale in sprejemanje splošnih standardov.
3. Preučijo ustanavljanje medresorskih služb in medvladne **koordinacije** za usklajeno politiko znotraj sektorja za kulturno dediščino (splošne knjižnice, muzeji, arhivi).
4. Razvijajo učinkovito **sodelovanje** med področjem kulturne dediščine in drugimi ključnimi gospodarskimi in družbenimi področji (kot je izobraževanje, zaposlovanje, turizem, lokalne organizacije itd.), da pospešijo prestrukturiranje lokalnih servisov in dosežejo bolj učinkovito financiranje ter upravljanje.
5. Zagotovijo **interaktivni** dostop do vsebin, ki dokumentirajo lokalno zgodovino, literaturo, umetnost, glasbo in lokalne zanimivosti in če je mogoče, te vsebine pripravijo kot učne vire.
6. Podpirajo razvoj **izobraževalnih centrov**, ki naj bi, kjer je to potrebno, spodbujali uvajanje potrebne prakse za širšo realizacijo inovativnih servisov.
7. Uveljavijo prakso **zaposlovanja in izobraževanja** kadrov, upoštevajoč ustrezne dohodke in delovne pogoje, ki bodo zagotavljali kapacitete in znanje za potrebe uporabnikov, t.j. pomoč pri učenju in uporabi tehnologij informacijske družbe.
8. Spremljajo spreminjajoče se **potrebe uporabnikov**, jih dokumentirajo in uporabijo podatke pri planiranju razvoja in investicij.
9. Redno merijo in ocenjujejo posamezne službe, še posebej tiste, ki uporabljajo nove tehnologije ter vzpostavijo **merila** za vrednotenje vpliva in rezultatov investicij.
10. Predlagajo **raziskave in začetne aktivnosti** na nacionalnem ali evropskem nivoju, ki naj bi temeljile, kjer je to primerno, na sodelovanju s sorodnimi organizacijami in privatnim sektorjem, predvsem s tistimi s področja informatike, organiziranja vsebin in digitalizacije.

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE
Sekcija za splošne knjižnice

SODELOVANJE IN PARTNERSTVO – LOKALNO, GLOBALNO

Posvetovanje splošnih knjižnic

Hotel Larix, Kranjska gora 29. in 30. september 2003

Okvirni program

Ponedeljek, 29.september

Sodelovanje in partnerstvo med knjižnicami, muzeji in arhivi

9.00 – 10.00	Registracija
10.00 – 10.30	Pozdrav udeležencem, Uvod /Breda Karun
10.30 – 11.30	Knjižnice, arhivi, muzeji v Veliki Britaniji / Bill MacNaught, Gateshead, Velika Britanija
11.30 – 12.00	Odmor
12.00 – 12.30	Sodelovanje med knjižnicami, arhivi in muzeji na Hrvaškem – letna posvetovanja v Rovinju /Mirna Wiler
12.30 – 13.15	Slovenski arhivi danes - dejavnost, organiziranost, informatizacija / Aleksandra Milost, Pokrajinski arhiv Nova Gorica
13.15 – 14.00	Slovenski muzeji v besedi in sliki / Orest Jarh, Tehniški muzej Slovenije
14.00 – 15.30	Kosilo
15.30 – 16.00	Primer sodelovanja knjižnic, arhivov in muzejev na lokalnem nivoju / Henk Middelveld, Knjižnica Overijssel, Nizozemska
16.15 – 17.30	Okrogla miza / kje lahko sodelujemo, načrtovanje skupnih projektov /vodi Vilenka Jakac-Bizjak

Torek, 30.september

Sodelovanje med knjižnicami in drugimi organizacijama na lokalnem ali nacionalnem nivoju

9.00 – 9.30	Knjižnica – pobudnik in koordinator sodelovanja v lokalni skupnosti / Ivan Pehar, Knjižnica Zadar
9.30 – 10.00	Knjižnica – pobudnik in koordinator sodelovanja v lokalni skupnosti / Roža Kek, Knjižnica Grosuplje
10.00 - 10.30	Knjižnica – koordinacija izobraževalnih vsebin / Marina Hrs, Knjižnica Izola
10.30 – 11.00	Diskusija
11.00 - 11.30	Odmor

11.30 – 12.00	Sodelovanje knjižnice – nevladne organizacije / Nataša Sukič, Center nevladnih organizacij Slovenije,
12.00 – 12.15	Primer sodelovanja : L'mit Ljubljana/Alenka Novak, Knjižnica Otona Župančiča
12.15 – 12.30	Diskusija
12.30 – 13.00	Odmor
13.00 – 14.30	Konzorcij slovenskih knjižnic / Ivan Kanič Skupni projekti splošnih knjižnic, diskusija / vodi Barbara Kovač, sodelujejo Martina Rozman-Salobir, Vili Leban, Breda Karun
14.30	Zaključek

NAMESTITEV

Udeleženci rezervirajo prenočišče s posebno prijavnico, ki jo pošljejo v hotel Larix.

Na voljo so enoposteljne in dvoposteljne sobe.

Nočitev z zajtrkom v 1/2 sobi.....11.500 SIT

Nočitev z zajtrkom v 1/1 sobi.....14.400 SIT

Doplačilo za polpenzion.....2.500 SIT

KOTIZACIJO 20.000 SIT plačate na osnovi prijavnice in prejema računa. V ceno je vključen 20% davek na dodano vrednost.

Prosimo, da na prijavnico vpišete točne podatke zaradi izdaje računa.

Organizirano bo simultano prevajanje.

PRIJAVE zbiramo do 20.junija 2003.

Pisne odpovedi upoštevamo en dan pred začetkom posvetovanja. V nasprotnem primeru zaračunamo polno kotizacijo.

Za vse dodatne informacije pokličite Bredo Karun, tel. 01 425 94 36
e-mail: bredda.karun@lj-oz.sik.si

Članice organizacijskega odbora:

Barbara Kovač, Mariborska knjižnica

Martina Rozman-Salobir, Osrednja knjižnica Celje

Breda Karun, Knjižnica Otona Župančiča

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE
Sekcija za splošne knjižnice

SODELOVANJE IN PARTNERSTVO – LOKALNO, GLOBALNO

Posvetovanje splošnih knjižnic

Hotel LARIX, Kranjska gora, 29.in 30.september 2003

PRIJAVNICA

Prijavljam udeležbo na posvetovanju

IME IN PRIIMEK.....

KNJIŽNICA.....

NASLOV.....

DAVČNA ŠTEVILKA PLAČNIKA.....

TEL/FAX.....E-MAIL.....

Datum.....

Podpis.....

Izpolnjeno prijavnico pošljite na naslov:

Breda Karun

Knjižnica Otona Župančiča

Gosposka 3

1000 Ljubljana

Tel.: 01 425 94 36, 216 828 / Fax.: 01 426 40 73

e-mail: bredda.karun@lj-oz.sik.si

